

Nr 195.

Av herr **Holmbäck**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löne- och pensionsreglering för professorer och vissa andra akademiska lärare m. fl.

I proposition nr 12 angående löne- och pensionsreglering för professorer och vissa andra akademiska lärare m. fl. har Kungl. Maj:t föreslagit, att de docentkompetenta biträdande lärarna skola erhålla ett arvode, motsvarande lön enligt 30 löneklassen. De nuvarande docentstipendiaterna skola däremot erhålla extra ordinarie tjänsteställning i 30 lönegraden.

För närvarande ha både docenterna och de docentkompetenta biträdande lärarna arvode (för docenterna kallas detta arvode stipendium) om 14 506 kronor per år. Docentstipendiaterna förordnas i regel för 3 + 3 + 1 år. Docentkompetenta biträdande lärare förordnas likaledes på 3 år men med obegränsad möjlighet till nya förordnanden. Docentstipendiat är skyldig att hålla 55 vetenskapliga föreläsningar per år, en undervisningsskyldighet, som kan evalveras till annat arbete. För dylikt arbete brukar föreskrivas längre tid än för den ovannämnda undervisningsskyldigheten. Biträdande lärare har en undervisningsskyldighet om 180 timmar per år, vilken kan nedskrivs till lägst 120 timmar då undervisningen är av mer kvalificerad natur. Ehuru sålunda de biträdande lärarna ha en mera omfattande undervisningsskyldighet än docentstipendiaterna, anses de icke alltid vara mer betungande än dessa. Detta finner sin förklaring i det förhållandet, att docentstipendiaternas undervisning i allmänhet ligger på ett högre vetenskapligt plan och är av ett mera växlande innehåll än de biträdande lärarnas.

För de biträdande lärarna finnes ingen forskningsverksamhet stadgad. Många av dem ha emellertid ungefär lika mycket tid till forskning som docentstipendiaterna och i praktiken äro de alltid aktiva forskare. Ur undervisningens synpunkt är detta en avgjord fördel. Erfarenheten ger nämligen vid handen att om undervisningen skall stå på en akademisk nivå och ej vara av rent skolmässig karaktär måste de, som omhänderha undervisningen, själva bedriva forskningsverksamhet.

I den mån en biträdande lärartjänst ej kan besättas med en docentkompetent kraft får detta ske med en licentiat eller magister, som härvid avlönas med ett lägre arvode. Detta förhållande synes på sina håll ha medfört den uppfattningen, att en biträdande lärares arbetsuppgifter ej motivera, att han har docentkompetens. Departementschefen angav emellertid en an-

nan åsikt när han framlade förslag om inrättande av tjänsterna som biträdande lärare. Det heter i propositionen 1947:272 s. 66: »Enligt min uppfattning böra dessa (biträdande) lärare — till skillnad från assistenterna, vilka i regel torde vara licentiater — såvitt möjligt ha docentkompetens, ehuru sådan kompetens i nuvarande rekryteringsläge icke torde kunna föreskrivas som undantagslöst villkor. Med hänsyn härtill torde man tills vidare böra räkna med två kategorier biträdande lärare — docentkompetenta och icke docentkompetenta (kurs. av mig).» I anslutning till detta yttrande må det understrykas, att den av de biträdande lärarna bestridda undervisningen är så kvalificerad, att docentkompetens är i hög grad önskvärd. Tillsättandet av icke docentkompetenta biträdande lärare framstår därför även i praktiken som en nödfallsåtgärd. Det är ju här fråga om undervisning, som måste anordnas. I detta sammanhang må särskilt uppmärksammas att den undervisning och examination, som för närvarande bestrides av biträdande lärare, före inrättandet av de biträdande lärartjänsterna oftast omhänderhades av vederbörande professorer.

Den tidigare angivna skillnaden i årets proposition mellan e. o. docenter och docentkompetenta biträdande lärare medför att de sistnämnda få en i vissa hänseenden sämre ställning än e. o. docenterna. De biträdande lärarna erhålla icke uppflyttning i löneklass efter tre år och icke tjänste- och familjepension eller de övriga särskilda förmåner, som äro förenade med extra ordinarie tjänsteställning. Under de tider, då e. o. docenttjänster finnas lediga, blir följderna av denna löneplacering, att inga docenter komma att söka en ledigförklarad biträdande lärartjänst, utan denna måste besättas med personer med lägre kompetens (fil. mag. eller fil. lic.). Då inga e. o. docenttjänster finnas lediga kommer visserligen en nybliven docent att söka biträdande lärartjänst, men han kommer också att med största säkerhet söka erhålla första e. o. docenttjänst, som blir ledig. De biträdande lärartjänsterna komma att få karaktären av rekryteringstjänster till e. o. docenttjänsterna, och samma person kommer sällan att inneha en tjänst av förstnämnda slag mer än ett eller ett par år. Detta måste ur den akademiska undervisningens synpunkt betraktas som en olägenhet. De biträdande lärarnas arbetsuppgifter äro att meddela grundläggande undervisning för filosofie kandidat- och filosofisk ämbetsexamen. Särskilt under nuvarande förhållanden, då man begär att universiteten skola utbilda ett mycket stort antal läroverkslärare och att studietiden för lägre examina skall minskas, bör man i största mån möjliggöra för universiteten att få kompetenta lärarkrafter även för den ifrågavarande undervisningen och att få behålla dem när de blivit rutinerade.

Jämställdheten mellan docentstipendiater och docentkompetenta biträdande lärare bör alltså bibehållas, d. v. s. de senare böra placeras i lönegrad Ce 30. Ett påpekande måste emellertid göras. Då biträdande lärare kan erhålla ett i princip obegränsat antal treårsförordnanden, skulle han med

en dylik placering kunna uppnå lön enligt 32 löneklassen, vilken e. o. docent ej kan få. De biträdande lärarnas löneklassuppflyttning torde därför böra begränsas till 31 löneklassen.

Under åberopande av vad som ovan framhållits hemställer jag,

att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 12 måtte besluta, att de docentkompetenta biträdande lärarna måtte uppföras på löneplan i samma lönegrad som de extra ordinarie docenterna.

Stockholm den 25 januari 1952.

Åke Holmbäck.
